

IN MEMORIAM

Algė Jankevičienė (1930–2015)

Kovo 11 d., eidama aštuoniasdešimt penktuosius metus,
mirė žymi Lietuvos menotyrininkė inžinierė architektė,
architektūros mokslų daktarė, humanitarinių mokslų habilituota
daktarė Algė Regina Grinevičiūtė-Jankevičienė

Algė Jankevičienė gimė 1930 m. birželio 27 d. Kaune. 1955 m. baigė Kauno politechnikos instituto Statybos fakulteto Architektūros specialybę, 1959–1961 m. studijavo Statybos ir architektūros instituto aspirantūroje. 1963 m. apgynė architektūros mokslų kandidato (dabar daktaro) disertaciją *Viduramžių Lietuvos visuomeninių pastatų architektūra*, 2000 m. Vytauto Didžiojo universitete – habilituoto daktaro disertaciją *Lietuvos medinė sakralinė architektūra: bažnyčios, koplyčios ir varpinės*, paskelbė daugiau nei 280 straipsnių, mokslo studijų apie Lietuvos gotiką, liaudies architektūrą.

Jankevičienė 1963–2009 m. dirbo Architektūros ir statybos institute, 1997–2002 m. Kultūros ir meno institute, 2002–2003 m. Kultūros, filosofijos ir meno institute Vilniuje. 1975–2009 m. ji vadovavo Architektūros ir statybos instituto

Architektūros istorijos sektoriui, kuriame buvo parengtas *Lietuvos paminklų sąvadas*, *Lietuvos architektūros istorijos* daugiatomis bei kiti Lietuvos architektūros istorijai reikšmingi veikalai. Vadovaujant Grinevičiūtei-Jankevičienei sektoriuje mokslinę veiklą pradėjo ir tobulino dr. prof. Vytautas Levandauskas, dr. prof. Nijolė Lukšionytė, dr. Marija Rupeikienė, dr. Dalė Puodžiukienė, Jolita Kančienė ir kt.

Profesorei 1980 m. suteiktas Lietuvos nusipelnusios architektės garbės vardas. Už darbą *Lietuvių liaudies architektūra* 1970 m. (kartu su kitais autoriais) skirta Valstybinė premija, 2004 m. už darbų ciklą *Lietuvos sakralinės architektūros tyrimai (1957–2003 m.)* suteikta Lietuvos Mokslo premija. 2003 m. ji apdovanota Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino ordino Riterio kryžiumi.

Iškili lietuvių kultūrologė prof. Ingė Lukšaitė taip apibūdino Grinevičiūtės-Jankevičienės mokslinio ir kūrybinio darbo svarbą Lietuvos architektūrologijoje: „A. Jankevičienė moksliniame darbe gebėjo suderinti plataus užmojo sintezę su detaliais architektūros statinių lauko tyrimais. Ji apibendrino kitų tyrėjų ir dalį duomenų pati surinko apie 265 bažnyčias, 220 varpinių ir 100 koplyčių. Jos tyrinėjimai apėmė to meto Lietuvos valstybės architektūros visumą: didžiuosius sakralinius pastatus, mažąją sakralinę ir pasaulietinę architektūrą. Ši stilių tyrė matydama platų Europos architektūros istorijos kontekstą, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės gotikos raidą lygino su Vidurio ir Vidurio Rytų Europos kraštų architektūros formų kaita. Ji nustatė Lietuvos gotikos raidos ypatybes, priėjo išvados, kad Lietuvą pasiekė jos vėlyvosios formos, apibūdino Lietuvos sakralinių gotikos pastatų būdinguosius bruožus: pristatytus aštuoniakampius į viršų laibėjančius bokštus, nesikartojančio piešinio skliautus navose, kiek kitokias bažnyčios vidaus erdvės skirstymo proporcijas. Išžvalgė Lietuvos gotikos bažnyčių ir koplyčių skliautus ir susistemino juos; priėjo išvados, kad Lietuvos statiniams būdingi vidurinę navą ir presbiteriją dengiantys žvaigždiniai ir tinkliniai, o siauras šonines navas – tinkliniai ir krištoliniai skliautai. Visai Vidurio Rytų Europos architektūros istorijai yra vertingos jos išvados apie gotikos stiliaus elementų raišką Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės beveik visų religijų sakralinių pastatų architektūroje, tarp jų ir plačiai paplitusiame XVI amžiaus stačiatikių bizantinio stiliaus sakraliniuose pastatuose Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje. A. Jankevičienė yra žymiausia Lietuvos gotikos architektūros istorikė, įjungusi Lietuvos gotikos istoriją į Europos architektūros raidą.“

Vaidas Petrusis

Žurnalo *Menotyra* t. 22 (2015) turinys

Nr. 1 | Dailėtyra

Anna Oleńska. „Prawdziwe cacko architektury” Kaplica p.w. Św. Jana Chrzciciela w Jabłonowie nad Niemnem (1); *Asta Giniūnienė*. Pranciškaus Smuglevičiaus paveikslas „Šv. arkangelas Mykolas“ ir kitos Palomenės bažnyčios dailės vertybės (24); *Gabija Surdokaitė-Vitienė*. XVI–XVIII a. religiniai paminklai LDK: dokumentų liudijimai, paminklų funkcijos ir paplitimas (45); *Skaidrė Urbonienė*. Sovietmečio kryždirbystės meninės raiškos bruožai; Naujos knygos (91). Kosmą juosiantis ornamento apvadas, *Isiklausant į tylų asketiško vaizdo ir teksto dialogą* (*Naglis Kardelis*)

Nr. 2 | Teatrologija

Rasa Vasinauskaitė. Metaforų teatro pabaiga. Naujasis sceninis realizmas: kūnas ir vaizdas (97); *Lina Klusaitė*. Fenomenologinio kūno strategijos teatre. Teorinė perspektyva (112); *Šarūnė Trinkūnaitė*. XIX a. pabaigos – XX a. pradžios Lietuvių moterų teatro sąjūdis: moters reprezentacijos autentika ir stereotipai (125); *Julija Šabasevičiūtė*. *Commedia dell'arte* ir šiuolaikinis Lietuvos teatras (139); *Aušra Kaminskaitė*. Universalios aktorių rengimo sistemos paieškos. Vsevolodo Mejerholdo ir Tadashi Suzuki pedagoginiai keliai (152); *Elzė Gudavičiūtė*. Gintaro Varno teatro pedagogika: aktorių ugdymo principai ir praktinės veiklos rezultatai (164); *Helmutas Šabasevičius*. Ideologija ir XX a. Lietuvos baleto raida (177)

Nr. 3 | Muzikologija

Jonas Vilimas. Grigališkoji psalmodija Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XV–XVIII a. (189); *Audra Versekėnaitė, Eglė Minčiūnaitė*. Klasikinės sarabandos bruožų modifikavimas J. S. Bacho Partitose klavyriui (BWV 825–839) (208); *Kamilė Rupeikaitė*. Muzikinis ugdymas XIX a. Vilniaus žydiškose švietimo įstaigose (224); *Vida Bakutytė*. Orkestras Lietuvos miesto muzikinėje kultūroje: Vilniaus atvejis (XIX a.) (237); *Rūta Gaidamavičiūtė*. M. K. Čiurlionio kūrybos retrospekcijos B. Kutavičiaus ir V. Bartulio muzikoje (249); Naujos knygos (266). Grigališkasis choralas kaip *actio canendi* (*Danutė Kalavinskaitė*)

Nr. 4 | Dailėtyra

Migracija ir kultūra. *Aistė Paliušytė*. Dailininkų mobilumas XVIII a. Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje: Jeronimo Florijono Radvilos dvaro pavyzdys (273); *Rūta Janonienė*. Ignacas Kliukovskis ir jo neparašyta Visuotinė meno istorija (290); *Jolita Mulevičiūtė*. Apie britus Lietuvoje, arba Williamo Henry'o Langhorne'o kelionė į Veprius (306); *Aistė Bimbirytė-Mackevičienė*. Vladislovas Tiškevičius Italijoje: „Galleria Warowland“ ir milanietiškoji kolekcija (322); *Laura Petrauskaitė*. Išeivystės patirtis modernėjančioje Lietuvoje: Mato Menčinsko atvejis (338); *Rasa Žukienė*. Lietuvių dailininkų veikla Vokietijoje 1946–1950 metais: reprezentacija ar išsigelbėjimas per kultūrą (355); In memoriam (370). Algė Jankevičienė 1930–2015 (*Vaidas Petrulis*)

Contents of the journal *Menotyra*, vol. 22 (2015)

No. 1 | Visual Art

Anna Oleńska. “True jewel of architecture”. St. John’s the Baptiste Chapel, Jabłonowo on Neman (1); *Asta Giniūnienė*. The painting of St. Michael the Archangel by Franciszek Smuglewicz and other artworks in the Palomenė church (24); *Gabija Surdokaitė-Vitienė*. The 16th–18th century religious monuments in the Grand Duchy of Lithuania: documentary evidence, functions and spread (45); *Skaidrė Urbonienė*. Some features of the artistic expression of cross crafting in the Soviet period (73); Book reviews (91)

No. 2 | Theatrology

Rasa Vasinauskaitė. The end of the theatre of metaphor. New stage realism: the body and the image (97); *Lina Klusaitė*. Strategies of phenomenological kind of body in theatre. Theoretical approach (112); *Šarūnė Trinkūnaitė*. Lithuanian women theatre movement in the late 19th c. – early 20th c.: authenticity and stereotypes in woman’s representation (125); *Julija Šabasevičiūtė*. *Commedia dell’arte* and contemporary Lithuanian theatre (139); *Aušra Kaminskaitė*. Searching for a versatile actor training system. Vsevolod Meyerhold’s and Tadashi Suzuki’s training methods (152); *Elzė Gudavičiūtė*. The theatre pedagogics of Gintaras Varnas: the principles of actors’ education and practical activity results (164); *Helmutas Šabasevičius*. Ideology and the development of Lithuanian ballet in the 20th century (177)

No. 3 | Musicology

Jonas Vilimas. Gregorian psalmody in the Great Duchy of Lithuania in the 15–18th centuries (189); *Audra Versekenaitė, Eglė Minčiūnaitė*. Modification of the features of the classical sarabande in J. S. Bach’s Partitas for claviers (BWV 825–839) (208); *Kamilė Rupeikaitė*. Musical training at Jewish educational institutions in Vilnius in the 19th century (224); *Vida Bakutytė*. Orchestra in the Lithuanian urban musical culture: a case study of Vilnius (19th century) (237); *Rūta Gaidamavičiūtė*. Retrospectives of M. K. Čiurlionis’ work in music by B. Kutavičius and V. Bartulis (249); Book reviews (266)

No. 4 | Visual Art

Migration and Culture. *Aistė Paliušytė*. Mobility of artists in the 18th century in the Grand Duchy of Lithuania: a case study of Jeronimas Florijonas Radvila manor (273); *Rūta Janonienė*. Ignacy Klukowski and his unwritten General History of Art (290); *Jolita Mulevičiūtė*. On the British in Lithuania, or William Henry Langhorne’s journey to Vepriai (306); *Aistė Bimbirytė-Mackevičienė*. Władysław Tyszkiewicz in Italy: “Galleria Warowland” and its Milanese collection (322); *Laura Petrauskaitė*. The experience of emigration in modernising Lithuania: a case study of Matas Menčinskas (338); *Rasa Žukienė*. The work of exiled Lithuanian artists in Germany in 1946–1950: representation or salvation through culture (355); In memoriam (370). Algė Jankevičienė 1930–2015 (*Vaidas Petrulis*)

